

Veliko uharico pustite na miru

Kmalu zatem, ko ste zapustili Kraški rob in se približali človeški mojstrovini, velikemu Črnokal-skemu viaduktu, joj, kako vse so ga hoteli poimenovati, ste stopili na ozemlje boginje Istre.

Na desni je še pogled na grad Socerb. Socerbske jame, ki je nekaj posebnega, seveda ni videti, vendar pa, če vas pot zanese do gradu, je jama le kakšnih 300 metrov vstran in kot se za slovenski turizem spodobi, je tudi zaklenjena, ključ pa v Kopru. Toda zato lahko vržete pogled na, kolikor nam je znano, edino podzemno cerkev v Evropi, kar skozi železne rešetke. Nekajkrat na leto imajo v njej tudi maše, da pa bi imeli z njo kakšne večje turistične načrte, ni slišati. Kot tudi o tem ne, da bi obnovili grad Socerb. Kako tudi, ko pa je za 40 slovenskih gradov, ki so v lasti države, na voljo le dobra dva milijona evrov ali 3,5 odstotka od skupnega denarja za obnovo kulturne dediščine, predvsem cerkva! Kakšna škoda.

Takoj zatem vas pot zapelje v desno, v dolino, najprej v vas Gabrovica, ki ji ne pravijo zaman uporniška vas. V vasi so že leta 1897 imeli slovensko bralno društvo in ni čudno, da so v kraj večkrat pridrveli fašisti in pretepali prebivalce, saj jim je šlo slovenstvo v nos, pa še kam drugam. Danes je Gabrovica sodobni kraj, skozi katerega pelje pot do, vsaj med plezalci, zelo znane Osapske stene. V Osp so prihajali plezat najbolj znani svetovni plezalci, marsikoga pa je privabila tudi zanimiva osapska jama Grad, ki ima kar 40 metrov široka in 20 metrov visoka vrata. Na dnu jame so kotanje z vodo, pred jamo je ostanek obrambnega zidu, žal pa je vhod spet zaprt.

Sicer pa Osapska stena ni kar tako, saj ima več plezalnih smeri, med njim so Mišja peč, pa Stena nad vasjo ali pa Babna ali velika uharica. Ta je kar 200 metrov visoka in 500 metrov široka in v ali na njej res gnezdi velika uharica, zato v času njenega gnezdenja plezanje ni dovoljeno.

Ko ste v Kopru, mestu, ki je v svoji rasti imelo kar sedem imen: Palada, Aegida, Capris, Iustinopolis, Caput Histriae, Capo d'Istria, Koper, ki naj bi izhajal iz domačega istrskega imena Kuper, morate obiskati Snack bar v Žusterni, ki je slavil 50-letnico. Takrat, pred leti je bil to najsodobnejši lokal, ki je ponujal hitro pripravljeno hrano, vendar veliko pred svojim časom. Takrat Slovenci enostavno niso jedli zunaj in lokal je postal dobro obiskan, vendar samo lokal. Nakar so se v njem zvrstile glasbene skupine, bolj ali manj znane, no ja, marsikatera je postala znana potem, ko je doživela premiero v danes najbolj znanim lokalu na Obali. Je tudi na začetku Obalne ceste, ki so jo zgradili leta 1837, nekaj let je ob njej tekla ozkotirna železnica Istranka ali Parenzana, dokler niso Italijani njene železne tire pretopili v topove in jih poslali v Abesinijo, kjer pa so jih dobili pošteno po grbi. Italijanski fašisti, ne topovi. Danes je nekdanja prometna cesta spremenjena v kolesarsko, namenjena je kolesarjem, pešcem, poleti kopalcem. Pravzaprav je to pravi raj

Grad Socerb

za kolesarje, ki ne prihajajo sem samo iz Slovenije, ampak iz skoraj pol Evrope. In nadaljujejo svojo ravno, vendar zanimivo pot skozi predor do Strunjana in tam spet skozi nekdanji Parenzanin rov do Portoroža. Sicer pa je tudi ta Obalna kolesarska cesta odsev našega karakterja. Narejena je na pol, študentje so si jo predstavljali bolj živahno. V zamudi je posebej izolski del. Ko so jo zaprli, so za promet pustili polovico poti, iz izolske smeri, to je od Krožne poti proti mestu, so jo pustili kar prednostno, pa čeprav dnevno zajame kakšnih sto vozil, cesta, ki vodi od Dolge rebri in po kateri pripelje tisoč in več vozil, pa ni prednostna. In kolesarji ob živahnem kopališču nimajo znaka, ki bi jih opozarjal, naj zmanjšajo hitrost, tako da so razpuščeni kopalci nenehno v nevarnosti.

Znano je, da atraktivnega, skoraj sto metrov visokega stolpa z dvigalom ne bo. Tako je odločil novi župan, s tem pa se je odpovedal dvema milijonomoma že obljubljenih evropskih evrov. Morda je to boljše, saj še vedno niso odkupili zemlje za gradnjo. Novinarska študijska pot pa se je obrnila najprej v Marezige, drugi kraj, ki se ponaša s tem, da so se nekega lepega dne, ko jim je bilo dovolj fašističnega izzivanja, zbrali domači slovenski fantje in fašiste v znamenitem marežanskem uporu pošteno nabutali. Tam pa je pukevalnica domačih vin, predvsem pa prava, pravcata vinska fontana. Rahlo po vzoru žalske pivske so si jo zamislili, iz nje pa tečejo refošk, malvazija, chardonnay in nagrajeni refošk iz Praznika Refoška.

Vas, ki se jo mora obiskati, so tudi Šmarje pri Kopru, vas sredi Šavrinskih

gričev, ki se ponaša z novim vaškim trgom. Vas je bila dvakrat požgana. Prvič so požgali 31, drugič pa kar 120 hiš, zato je zdaj pravzaprav nova, saj so jo leta 1947 v celoti obnovili in to s pomočjo mladinskih delovnih brigad. Na začetku vasi je vinar in oljkar Ludvik Nazarij Glavina po načrtih arhitekta Marka Lavrenčiča dal zgraditi sodobno vinsko klet Santomas, ki meri, na treh nivojih, kar 5000 m².

Potem ko se spustite po klancu proti skoraj vedno zatrpani cesti proti Hrvški, pridete do znanega kmečkega turizma, do Idile, kulinaričnega središča, ki je nastalo skoraj iz nič in iz srnne omake z domačimi svaljki – njoki. Malo prej se cesta odcepi v hrib, do vasi Padna, vasi, ki jo pozna na tisoče potnikov velikih ladij križark. Ni je, ki ne bi gor »poslala« avtobusa ali treh. To je vas, ki je pred kratkim dobila svoj turistični urad in celo pravo gostilno. V turističnem uradu si lahko izposodite električna kolesa, saj je vožnja po istrskih cestah naravnost čudovita.

Sicer pa so vaščani postali kar podjetni, saj se za vsak »ladijski« obisk dobro pripravijo in na stojnicah ponujajo svoje izdelke in pridelke, ki jih ni malo. Tam se skoraj vsi ukvarjajo z oljkarstvom. Znajo tudi stopiti skupaj. Že v 19. stoletju so zbrali s prodajo blitve ali bledeža denar za gradnjo zvonika cerkve Sv. Blaža, pred štirimi leti pa so začeli in v treh letih zbrali 86.000 evrov, spet za popravilo cerkve.

A ja, še na nekaj ne smemo pozabiti. V vasi je tudi galerija grafik Božidarja Jakca. Ta je v spomin na bivanje njegovih staršev v Padni vasi podaril 45 svojih grafik.

Pot zdravja in prijateljstva.

Najlepša obmorska kolesarska steza med Žusterno in Izolo.